

**Mezinárodní pakt
o občanských a
politických právech**

Distribuce
OMEZENÁ*

CCPR/C/73/D/774/1997
15. ledna 2002
Jazyk originálu: anglický

VÝBOR PRO LIDSKÁ PRÁVA
73. zasedání
15. října – 2. listopadu 2001

NÁZOR

Oznámení č. 774/1997

<u>Předkladatel:</u>	pan Robert Brok (zesnulý) a jeho pozůstalá manželka Dagmar Broková
<u>Údajné oběti:</u>	předkladatelé
<u>Vysoká smluvní strana:</u>	Česká republika
<u>Datum oznámení:</u>	23. prosince 1996 (datum prvního podání)
<u>Související dokumenty:</u>	rozhodnutí zvláštního zpravodaje dle článku 91 jednacího řádu postoupené Vysoké smluvní straně dne 22. října 1997 (nepublikováno formou dokumentu)
<u>Datum přijetí Názoru:</u>	31. října 2001

[PŘÍLOHA]

* Zveřejněno z rozhodnutí Výboru pro lidská práva.

PŘÍLOHA*

Názor Výboru pro lidská práva podle článku 5 odstavce 4 Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech**

Sedmdesáté třetí zasedání

Oznámení č. 774/1997

<u>Předkladatel:</u>	pan Robert Brok (zesnulý) a jeho pozůstalá manželka Dagmar Broková
<u>Údajné oběti:</u>	předkladatel a jeho pozůstalá manželka
<u>Vysoká smluvní strana:</u>	Česká republika
<u>Datum oznámení:</u>	23. prosince 1996 (datum prvního podání)

Výbor pro lidská práva ustanovený podle článku 28 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech,

na zasedání konaném dne 31. října 2001,

po přezkoumání oznámení č.j. 774/1997 předloženého Výboru pro lidská práva (zesnulým) panem Robertem Brokem a jeho pozůstalou manželkou Dagmar Brokovou na základě Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech,

s přihlédnutím ke všem písemným podkladům, které poskytli předkladatelé oznámení a Vysoká smluvní strana,

přijímá následující:

Názor podle článku 5 odst. 4 Opčního protokolu

* Přešetření tohoto oznámení zkoumali následující členové Výboru: p. Abdelfattah Amor, p. Nisuke Ando, p. Prafullachandra Natwarlal Bhagwati, pí. Christine Chanetová, p. Maurice Glélé Ahanhanzo, p. Louis Henkin, p. Ahmed Tawfik Khalil, p. Eckart Klein, p. David Kretzmer, p. Rajsoomer Lallah, pí. Cecilia Medina Quiroga, p. Rafael Rivas Posada, Sir Nigel Rodley, p. Martin Scheinin, p. Ivan Shearer, p. Hipólito Solari Yrigoyen, a p. Maxwell Yalden.

** K tomuto dokumentu je přiložen text zčásti souhlasného a zčásti nesouhlasného individuálního názoru podepsaného členem Výboru p. Martinem Scheininem a dva nesouhlasné individuální názory, pod nimiž jsou podepsáni členové Výboru p. Nisuke Ando a pí. Christine Chanetová.

1. Původním předkladatelem oznámení ze dne 23. prosince 1996 byl Robert Brok, občan České republiky, narozený v září r. 1916. Když 17. září 1997 zemřel, stala se jeho nástupkyní ve věci tohoto oznámení jeho manželka Dagmar Broková. V oznámení se uvádí, že Česká republika porušila články 6, 9, 14 odst. 1, 26 a 27 Paktu o občanských a politických právech. Opční protokol k Paktu vstoupil pro Českou republiku v platnost 12. června 1991.^(a) Předkladatel není zastoupen advokátem.

Oznámené skutečnosti

2.1 Rodiče Roberta Broka vlastnili od roku 1927 dům v centru Prahy (dále jen „nemovitost“). V průběhu let 1940 a 1941 německé státní orgány tuto nemovitost zkonfiskovaly se zpětnou účinností k 16. březnu 1939, neboť vlastníci nemovitosti byli židovského původu. Dne 7. ledna 1942 byla nemovitost prodána společnosti Matador. Předkladatele nacisté deportovali do koncentračního tábora, odkud se vrátil do Prahy 16. května 1945. Poté byl až do října 1945 hospitalizován.

2.2 Po skončení války vydal prezident Beneš dne 19. května 1945 dekret č. 5/1945 Sb., na který navázal zákon č. 128/1946 Sb., jímž byly veškeré majetkové transakce uskutečněné pod nátlakem okupačního režimu na základě rasové nebo politické perzekuce prohlášeny za neplatné. Na veškerý majetek nepřítelů byla uvalena národní správa. Podle rozhodnutí ministerstva průmyslu ze dne 2. srpna 1945 byla do tohoto majetku zařazena i nemovitost předkladatelových rodičů. Avšak v únoru 1946 ministerstvo průmyslu toto rozhodnutí zrušilo a současně zrušilo i předchozí konfiskaci a převod majetku a nemovitost byla na základě Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. navrácena rodičům předkladatele jako právoplatným vlastníkům.

2.3 Společnost Matador, znárodněná ke dni 27. října 1945, se však proti uvedenému rozhodnutí odvolala. Dne 7. srpna 1946 Zemský soud v Praze zrušil rozhodnutí o vydání nemovitosti předkladatelovým rodičům a za právoplatného vlastníka prohlásil společnost Matador. Dne 31. ledna 1947 potvrdil toto rozhodnutí Nejvyšší soud. Nejvyšší soud konstatoval, že s ohledem na skutečnost, že společnost byla se vším svým majetkem znárodněna podle Benešova dekretu č. 100/1945 Sb. ze dne 24. října 1945 a že na národní majetek se Benešův dekret č. 5/1945 Sb. nevztahoval, ministerstvo pochybilo, když rozhodlo, že rodiče předkladatele jsou právoplatnými vlastníky. Nemovitost tak zůstala v majetku společnosti Matador a v roce 1954, byla převedena na státní podnik Technomat.

2.4 Po nastolení demokratického režimu a přijetí restitučních zákonů požádal předkladatel o restituci podle zákona č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. Uvedený zákon zaručuje restituci nebo náhradu škody obětem nezákonných konfiskací uskutečněných z politických důvodů za komunistického režimu (od 25. února 1948 do 1. ledna 1990). Zákon také obsahuje ustanovení o restitucích nebo náhradách škody pro oběti rasové perzekuce za druhé světové války, které měly na restituce či náhradu nárok podle dekretu č. 5/1945 Sb. Soudy (Obvodní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 26 C 49/95 ze dne 20. listopadu 1995 a Městský soud v Praze v rozhodnutí sp. zn. 13 Co 34/94-29 ze dne 28. února 1996) však návrh předkladatele zamítly. Obvodní soud ve svém rozhodnutí uvádí, že novelizovaný zákon sice rozšiřuje právo na restituci i na osoby, které přišly o majetek v průběhu nacistické okupace a které nemohly svůj majetek získat zpět z důvodu politické perzekuce, nebo které po 25. únoru 1948 vedly soudním řízení, jímž byla porušena jejich lidská práva, to však jen tehdy, pokud splňovaly podmínky uvedené v zákoně č. 87/1991 Sb. Nicméně soud dospěl k závěru, že předkladatel nemá na restituci nárok, protože předmětná nemovitost byla znárodněna před 25. únorem 1948, tedy před nejzazším datem, k němuž se retroaktivně uplatňuje příznání nároků podle § 1 odst. 1 a § 6 zákona č. 87/1991 Sb. Městský soud v Praze toto rozhodnutí potvrdil.

2.5 Předkladatel podle § 72 zákona č. 182/1993 Sb. podal k Ústavnímu soudu ústavní stížnost pro porušení svých majetkových práv. Toto ustanovení zákona umožňuje jednotlivci podat k Ústavnímu soudu ústavní stížnost v případě, že orgán veřejné moci poruší základní práva stěžovatele zaručená ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou, konkrétně vlastnického práva.

2.6 Ústavní soud dospěl k názoru, že nemohlo dojít k porušení vlastnických práv stěžovatele s ohledem na rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně o tom, že stěžovatel není vlastníkem nemovitosti. Ústavní soud se ve svém rozhodnutí z vlastní iniciativy zabýval též otázkou, zda soudní řízení bylo spravedlivé a došel k závěru, že „*soudní řízení proběhlo řádně a veškeré právní předpisy byly dodrženy*“. Ústavní soud proto dne 12. září 1996 stěžovatelovu ústavní stížnost odmítl.

Stížnost

3.1 Předkladatel tvrdí, že soudní rozhodnutí vydaná v jeho věci jsou diskriminační a že negativní interpretace skutkových okolností v rozhodnutích soudů je zjevně svévolná a protiprávní.

3.2 Vdova po předkladateli uvádí, že zákon č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. se neuplatňuje rovným způsobem u všech českých občanů. Dle jejího názoru je zřejmé, že Robert Brok splňoval veškeré restituční podmínky stanovené v zákoně. Uvádí přitom, že české soudy nebyly ochotny uplatnit v případě Roberta Broka stejná kritéria, čímž porušily článek 14 odstavec 1 a článek 26 Paktu.

3.3 Vdova po předkladateli tvrdí, že rozhodnutí Nejvyššího soudu vydané v roce 1947 bylo v rozporu se zákonem, a to zejména s obsahem Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. a se zákonem č. 128/1946 Sb., které zrušily veškeré majetkové převody uskutečněné po 29. září 1938 z důvodů národnostní, rasové nebo politické perzekuce. Upozorňuje, že v době vydání Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. (10. května 1945) nebyla společnost Matador ještě znárodněna a že proto nebylo možné restituci vyloučit.

3.4 Vdova po předkladateli konstatuje, že § 3 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. obsahuje výjimku z časového omezení a dává předkladateli jako osobě oprávněné podle Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. možnost žádat o restituci. Podle názoru vdovy po předkladateli je záměrem uvedené výjimky umožnit restituci majetku, který byl zkonfiskován před 25. únorem 1948 z důvodu rasové perzekuce, přičemž se má na mysli především restituování majetku židovských obyvatel.

3.5 Vdova po předkladateli dále tvrdí, že jelikož k počátečnímu vyvlastnění došlo v souvislosti s genocidou, je nutno předmětnou nemovitost navrátit bez ohledu na platné zákony České republiky. Upozorňuje, že v jiných evropských zemích je židovský majetek restituován do rukou právoplatných vlastníků nebo, nelze-li vlastníky identifikovat, do rukou židovských organizací. Článek 6 Paktu uvádí povinnosti, které se uplatní v souvislosti s genocidou. Podle předkladatelů by se toto ustanovení nemělo omezovat na povinnosti vyplývající z nároků stěžovatelů, kteří v důsledku genocidy přišli o život, ale mělo by platit i v případě nároků těch, kteří (podobně jako Robert Brok) genocidu přežili. Odmítnutí restituce předmětné nemovitosti je proto porušením článku 6 odstavce 3 Paktu.

3.6 Podle vdovy po předkladateli Česká republika soustavně odmítala navrátit židovský majetek. Prohlašuje, že jestliže vyvlastnění uskutečněné nacisty směřovalo proti židovské komunitě jako celku, pak česká politika odmítající restituce postihuje celou skupinu obyvatel. Z tohoto důvodu – a také proto, že židovským obcím chybí hospodářská základna – nemá židovská komunita rovné příležitosti k udržování svého kulturního života v porovnání s ostatními komunitami, což znamená, že Česká republika rovněž porušuje právo obsažené v článku 27 Paktu.

Stanovisko Vysoké smluvní strany

4.1 Verbální nótou ze dne 16. října 2000 Vysoká smluvní strana vznesla námitku proti přijatelnosti oznámení. Námitka Vysoké smluvní strany se opírá o následující důvody:

- (1) Vysoká smluvní strana tvrdí, že se předkladatel v rámci vnitrostátního soudního řízení domáhal pouze vlastnického práva k nemovitosti a nikoli práv upravených Paktem a nevyčerpal tak vnitrostátní prostředky určené k nápravě porušení práv zaručených Paktem.
- (2) Vysoká smluvní strana upozorňuje, že k událostem, které jsou předmětem stížnosti, došlo před vstupem v platnost Opčního protokolu pro Českou republiku – předmětná nemovitost byla totiž zkonfiskována ve čtyřicátých letech. Oznámení je proto nepřijatelné *ratione temporis*; a
- (3) Vysoká smluvní strana upozorňuje, že oznámení se týká vlastnického práva k nemovitosti, na něž se Pakt nevztahuje. Oznámení je proto nepřijatelné *ratione materiae*.

4.2 Vysoká smluvní strana tvrdí, že předkladatel získal svůj majetek zpět dne 19. února 1946 na základě rozhodnutí Ministerstva průmyslu č. II/2-7540/46 a nikoli na základě rozhodnutí národního výboru zmocněného dekretem č. 5/1945. Vysoká smluvní strana dále uvádí, že postup zvolený předkladatelem není v souladu se speciální právní úpravou výjimek z národní správy. Kromě toho jeho otec nevyužil dekretu č. 108/1945, který upravoval konfiskaci majetku nepřátel republiky a ustavení Národního fondu obnovy. Tím se otec předkladatele vzdal rozsáhlých možností k podání odvolání k Ministerstvu vnitra proti zamítnutí návrhů na výjimky z národní správy.

4.3 Vysoká smluvní strana dále uvádí, že předkladatel si ve svém návrhu předloženém soudům v letech 1995 a 1996 nestěžuje na diskriminaci, ani nezpochybňuje způsob vyřizování svého případu soudy v roce 1946 a 1947.

4.4 Vysoká smluvní strana upozorňuje na skutečnost, že v oznámení č. 670/1995 Schlosser proti České republice a v oznámení č. 669/1995 Malík proti České republice Výbor dospěl k závěru, že stejná právní úprava uplatněná též v těchto případech nebyla *prima facie* diskriminující ve smyslu článku 26 Paktu pouze proto, že neodškodňovala oběti bezpráví, k němuž došlo v období před komunistickým režimem.

4.5 Vysoká smluvní strana tvrdí, že oficiální obnovení vlastnického práva podle dekretu č. 5/1945 bylo uzavřeno před 25. únorem 1948, zatímco novelizovaný zákon č. 87/1991 Sb. upravuje pouze restituci majetku, který byl konfiskován mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990.

Vyjádření předkladatele ke stanovisku Vysoké smluvní strany

5.1 V dopise ze dne 29. ledna 2001 vdova po předkladateli sdělila, že Vysoká smluvní strana se nezabývala jejími argumenty týkajícími se novely č. 116/1994 Sb. zákona č. 87/1991 Sb., které považuje pro hodnocení případu za klíčové.

5.2 Dále vdova po předkladateli uvádí, že nemovitost by se byla nikdy nestala předmětem znárodnění, nebýt předchozího převodu majetku na Německou říši, k němuž došlo z rasových důvodů. Rozhodnutí umožňující provést znárodnění je proto diskriminující. Vdova po předkladateli tvrdí, že oznámení se týká majetkového práva, ale vysvětluje zároveň, že podstatou porušení práv je prvek diskriminace a odmítnutí rovného zacházení v rozporu s články 6, 14, 26 a 27 Paktu.

5.3 Vdova po předkladateli dále uvádí, že oznámení splňuje podmínku *ratione temporis*, protože se týká rozhodnutí vydaných českými soudy v letech 1995 a 1996.

5.4 Pokud jde o tvrzení Vysoké smluvní strany, že otec předkladatele mohl uplatnit k nemovitosti nárok podle zákona č. 128/1946 Sb. do 31. prosince 1949, vdova po předkladateli uvádí, že otec předkladatele měl po 25. únoru 1948 důvod k obavám z politického pronásledování ze strany komunistického režimu. Kromě toho se podání předložené Výboru netýká porušování práv komunistickým režimem, nýbrž dodatečného potvrzení těchto křivd a jejich pokračování v podobě

svévolného zamítnutí nápravy po přijetí restitučních zákonů v devadesátých letech. Podání předkladatele bylo Vysoké smluvní straně předáno 7. února 2001. Vysoká smluvní strana však na předkladatelovy připomínky nereagovala.

Posouzení přijatelnosti oznámení

6.1 Než se Výbor pro lidská práva začne zabývat stížnostmi obsaženými v oznámení, je nejprve povinen v souladu s pravidlem 87 svého jednacího řádu rozhodnout, zda je oznámení přijatelné podle Opčního protokolu k Paktu.

6.2 Podle článku 5 odstavce 2 písm. a) Opčního protokolu Výbor zjistil, že stejná věc není projednávána podle jiné procedury mezinárodního šetření nebo řešení sporů.

6.3 Výbor vzal na vědomí námítky Vysoké smluvní strany proti přijatelnosti oznámení a připomínky předkladatele k nim. Výbor je toho názoru, že tvrzení Vysoké smluvní strany, že předkladatel nespĺňuje podmínku přijatelnosti *ratione temporis*, je v tomto případě irelevantní vzhledem k tomu, že předkladatel výslovně uvádí, že jeho oznámení se týká rozhodnutí českých soudů v letech 1995 a 1996.

6.4 Pokud jde o námítky Vysoké smluvní strany z hlediska plnění podmínky *ratione materiae*, Výbor poznamenává, že v předkladatelově oznámení nejde o porušení majetkového práva jako takového, nýbrž o to, že se předkladateli diskriminačním způsobem upírá náprava (odškodnění).

6.5 Co se týče námitek Vysoké smluvní strany, podle nichž je oznámení nepřijatelné z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků k nápravě, Výbor připomíná, že skutečnosti, které jsou předmětem oznámení, byly vnitrostátním soudům Vysoké smluvní strany předloženy v několika návrzích předkladatele a byly i předmětem posouzení ze strany nejvyšší soudní instance Vysoké smluvní strany. Nároky související s články 6, 9 a 27 však zjevně nebyly vnitrostátním soudům předloženy. Výbor se domnívá, že jí požadavek obsažený v článku 5, odstavec 2 b) Opčního protokolu nebrání, aby posoudila zbývající tvrzení uvedená v oznámení.

6.6 V rozhodnutí o nepřijatelnosti oznámení č. 669/1995 Malík proti České republice a č. 670/1995 Schlosser proti České republice Výbor uvádí, že předkladatel pro účely posouzení přijatelnosti neodůvodnil své tvrzení, že zákon č. 87/1991 Sb. je *prima facie* diskriminující ve smyslu článku 26. Výbor poznamenává, že v tomto daném případě zesnulý předkladatel a jeho pozůstalá manželka předložili četná podání a mnoho argumentů, které jsou opodstatněné a zdůvodněné, takže případ posunuli přes práh přijatelnosti a musí být posouzena meritorní stránka věci. Mimoto se daný případ od výše uvedených případů odlišuje tím, že novelizace zákona 87/1991 Sb. zákonem č. 116/1994 Sb. nabízí rozšíření nároků na restituci u těch, kdo jsou oprávněnými osobami podle Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. Nevyužití tohoto rozšíření v případě předkladatele dává vzniknout otázkám spadajícím pod článek 26, které by měly být posouzeny po meritorního stránce.

6.7 Výbor shledává, že předkladatel pro účely přijatelnosti nedoložil náležitě své nároky podle článku 14 odstavce 1 Paktu. Tato část nároku je tedy podle článku 2 Opčního protokolu nepřijatelná.

Posouzení meritorní stránky oznámení

7.1 Výbor pro lidská práva posoudil předložené oznámení ve světle veškerých informací, které jí účastníci poskytli, a to podle článku 5 odstavec 1 Opčního protokolu.

7.2 Výbor měl posoudit otázku, zda aplikace zákona č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. v případě předkladatele znamená porušení jeho práva na rovnost před zákonem a na stejnou ochranu zákona.

7.3 Uvedeným zákonem se řídí restituce majetku nebo odškodnění pro oběti nezákonných konfiskací, k nimž došlo z politických důvodů v době komunistického režimu. Tento zákon také upravuje restituce majetku nebo odškodnění pro oběti rasové perzekuce za druhé světové války, které byly oprávněnými osobami podle Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. Výbor shledává, že zákony by neměly činit rozdílu mezi oběťmi dřívější konfiskace, na kterou se vztahují, neboť všechny oběti mají nárok na odškodnění, a to bez svévolného rozlišování.

7.4 Výbor konstatuje, že zákon č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. poskytl předkladateli nárok na restituci; jeho nárok však byl zamítnut s tím, že znárodnění, které proběhlo před lety 1946 a 1947 na základě Benešova dekretu č. 100 /1945, nespadá do působnosti zákonů z let 1991 a 1994. Předkladatel tak byl vyloučen z využití restitučních zákonů, i když ke znárodnění v letech 1946 a 1947 mohlo dojít pouze proto, že předmětná nemovitost byla zkonfiskována nacistickými úřady v době německé okupace. Podle názoru Výboru jde o diskriminační postup vůči předkladateli v porovnání s osobami, jejichž majetek byl sice nacistickými úřady konfiskován, ale nebyl bezprostředně po skončení války znárodněn českými úřady a tyto osoby tudíž měly možnost využít restitučních zákonů z let 1991 a 1994. Bez ohledu na to, zda uvedené svévolné jednání bylo zakotveno v zákoně samotném či vyplynulo z aplikace zákona ze strany soudů Vysoké smluvní strany, Výbor shledává, že předkladateli bylo upřeno právo na stejnou ochranu zákona, což je v rozporu s článkem 26 Paktu.

8. Výbor pro lidská práva s ohledem na článek 5 odstavec 4 Opčního protokolu zastává názor, že skutečnosti, která má k dispozici, svědčí o porušení článku 26 ve spojitosti s článkem 2 Paktu.

9. Podle článku 2 odstavce 3 písm. a) Paktu je Vysoká smluvní strana povinna předkladateli zajistit náležitou nápravu. Tato náprava by měla zahrnout restituci majetku nebo odškodnění a zároveň odpovídající kompenzaci za dobu, po kterou předkladatel a jeho pozůstalá manželka byli o svůj majetek připraveni, počínaje dnem soudního rozhodnutí ze dne 20. listopadu 1995 do dne, kdy byla restituce dokončena. Vysoká smluvní strana by měla přezkoumat příslušnou právní úpravu a na ni navazující právní praxi a zajistit tak, aby zákon sám ani jeho aplikace nevedly k diskriminaci porušující článek 26 Paktu.

10. S ohledem na skutečnost, že Vysoká smluvní strana se stala i stranou Opčního protokolu, čímž uznala pravomoc Výboru rozhodnout, zda došlo či nedošlo k porušení Paktu, a dále vzhledem k tomu, že podle článku 2 Paktu se Vysoká smluvní strana zavázala zajistit všem jednotlivcům pobývajícím na jejím území a podléhajícím její jurisdikci, práva chráněná Paktem a v případě prokázaného porušení těchto práv zajistit jejich účinnou nápravu, žádá Výbor Vysokou smluvní stranu, aby mu ve lhůtě 90 dní podala informace o tom, jaká opatření byla přijata, aby byl zajištěn soulad s názorem Výboru.

Poznámky

^(a) Česká a Slovenská Federativní Republika ratifikovala Opční protokol v březnu 1991. Dne 31. prosince 1992 však Česká a Slovenská Federativní Republika zanikla. Dne 22. února 1993 Česká republika oznámila své právní nástupnictví k závazkům z Paktu a Opčnímu protokolu.

Přílohy

1. Individuální názor člena Výboru Martina Scheinina (částečně souhlasný, částečně nesouhlasný)

Přestože souhlasím s hlavní částí názoru Výboru, neshoduji se s ním ve věci navrhované nápravy. Dle názoru Výboru se předkladatel stal obětí porušení článku 26 tím, že mu byl svévolně odepřen nárok na restituci nemovitého majetku. Jde o porušení lidských práv, jímž byl předkladatel poškozen po vstupu Paktu a jeho Opčního protokolu v platnost.

Zda předkladatel má nebo nemá právo na vrácení nemovitého majetku po svém rodiči, je věcí vnitrostátní právní úpravy. Pakt požaduje, aby vnitrostátní zákony a jejich aplikace byly nediskriminační a aby zajišťovaly rozhodování o každém restitučním nároku bez diskriminace a ve spravedlivém soudním procesu. Odpovídající náprava křivdy zjištěné Výborem by proto měla spočívat v postupu, kterým Vysoká smluvní strana zajistí vdově po předkladateli možnost znovu uplatnit restituční nárok, a to bez diskriminace a svévole a se zárukou spravedlivého procesu, není-li možné věc rozhodnout bez soudního určení nároku. Jestliže Vysoká smluvní strana takovou nápravu nezajistí, například pro neochotu zákonodárce novelizovat diskriminační zákony, pak by měla mít alternativní náprava formu kompenzace za diskriminaci, kterou předkladatel utrpěl, přičemž by se mělo náležitým způsobem přihlížet k hospodářské ztrátě a morální újmě způsobeným v důsledku diskriminace zjištěné Výborem.

Případ *Des Fours Walderode*, o němž Výbor také rozhodoval, je třeba od našeho případu odlišit, protože v oné věci byl nárok uznán ještě před tím, než Vysoká smluvní strana do uznání tohoto nároku zasáhla svou retroaktivní a diskriminační právní úpravou. V tomto případě je tudíž náležitou nápravou restituce majetku.

2. Individuální názor člena Výboru pana Nisuke Anda (nesouhlasný)

Situaci, ve které se předkladatel a jeho pozůstalá manželka ocitli v souvislosti s předmětnou nemovitostí, vnímám s hlubokým porozuměním, přesto však nemohu souhlasit se zjištěním uvedeným v názoru Výboru, podle něhož v daném případě došlo k porušení článku 26 Paktu. Na skutkovou podstatu případu pohlížím takto:

V letech 1940 byl dům v Praze vlastněný rodiči pana Broka zabaven nacistickými úřady, protože vlastníci domu byli židovského původu. V lednu 1942 byl dům prodán společnosti Matador. V květnu 1945 po skončení války byly podle dekretu č. 5/1945 Sb. prezidenta Beneše prohlášeny za neplatné veškeré majetkové transakce uskutečněné pod nátlakem okupačního režimu na základě rasové nebo politické perzekuce, přičemž na veškerý majetek nepřítel byla uvalena národní správa. Podle rozhodnutí přijatého Ministerstvem průmyslu dne 2. srpna 1945 byla do tohoto majetku zařazena i nemovitost předkladatelových rodičů, avšak 19. února 1946 ministerstvo toto rozhodnutí změnilo a nemovitost byla vrácena předkladatelovým rodičům jako právoplatným vlastníkům. Společnost Matador, znárodněná se vším majetkem v říjnu 1945 podle Benešova dekretu č. 100/1945 Sb., se však proti uvedenému rozhodnutí odvolala. Dne 7. srpna 1946 Zemský soud v Praze zrušil rozhodnutí o vrácení nemovitosti předkladatelovým rodičům a za právoplatného vlastníka prohlásil společnost Matador, jelikož znárodněný majetek byl vyjmut z působnosti Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. Toto rozhodnutí potvrdil 31. ledna 1947 Nejvyšší soud (viz odstavce 2.1 a 2.3). Vysoká smluvní strana tvrdí, že otec předkladatele nevyužil možnosti, kterou nabízel dekret č. 108/1945 Sb. (č. 126/1946), který upravoval konfiskaci majetku nepřátel republiky a ustanovil Národní fond obnovy a tím se vzdal možnosti podat odvolání k Ministerstvu vnitra proti zamítnutí žádosti o výjimku z národní správy (odstavec 5.1). Vysoká smluvní strana také tvrdí, že oficiální obnovení vlastnického práva podle Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. bylo dokončeno před 25. únorem 1948 (odstavec 5.4). Proti těmto tvrzením Vysoké smluvní strany vdova po předkladateli uvádí, že otec předkladatele měl důvod k obavám z politického pronásledování komunistickým režimem po 25. únoru 1948 (odstavec 6.4).

Po pádu komunistického režimu byl v Československu přijat zákon č. 87/1991 Sb. ve znění zákona 116/1994 Sb., kterým se upravovaly restituční a náhrady škody pro oběti nezákonných konfiskací uskutečněných z politických důvodů za komunistického režimu. Uvedená novelizace se vztahuje na oběti, kterých se týkal Benešův dekret č. 5/1945 Sb., ale zákon platí pouze pro „některé ztráty majetku a další krivdy způsobené ustanoveními občanského a pracovního práva a některými správními akty mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990“ (Hlava první, § 1). Předkladatel požádal o restituci předmětného majetku na základě zmíněného zákona, ale navzdory tvrzení vdovy po předkladateli, že zmínka o obětech, na které se vztahoval Benešův dekret č. 5/1945 Sb., znamená i možnost restituční majetku konfiskovaného před 25. únorem 1948 z důvodů rasové perzekuce (odstavec 3.3), české soudy (Obvodní soud a Městský soud v Praze – viz odstavce 2.4 – i Ústavní soud ČR – odstavec 2.6) předkladatelův nárok zamítly s odůvodněním, že dům byl konfiskován před 25. únorem 1948, tj. před nejzazším datem, k němuž se retroaktivně uplatňuje přiznání nároků podle uvedeného zákona.

Pokud jde o tyto skutečnosti, považuji za obtížné zjistit, zda byl dán úmysl činit rozdíl mezi různými kategoriemi osob. Všeobecným cílem zákona č. 87/1991 Sb. ve znění zákona č. 116/1994 Sb. je zmírnit následky konfiskací soukromého majetku, k nimž došlo za komunistického režimu. Proto se tento zákon vztahuje na období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990. Vdova po předkladateli tvrdí, že novelizace má umožnit i restituci majetku konfiskovaného před 25. únorem 1948, avšak Vysoká smluvní strana tvrdí, že oficiální obnovení vlastnického práva podle Benešova dekretu č. 5/1945 Sb. bylo dokončeno před 25. únorem 1948. Kromě toho onen „dobrý důvod k obavám z politického pronásledování komunistickým režimem po 25. únoru 1948“, kterým vdova po předkladateli ospravedlňuje skutečnost, že předkladatelův otec nevyužil možnosti nápravy, není dostatečně konkrétní, aby z něho bylo patrné, proč o využití těchto možností neusiloval už před 25. únorem 1948. Je nešťastné, že se zákon nevztahuje na majetek, který patří předkladateli a dalším osobám v obdobné situaci. Nicméně, jelikož zákon neměl za cíl navrátit veškerý majetek, který byl v minulosti konfiskován z politických nebo rasových důvodů, domnívám se, že jen s obtížemi se dá dojít k závěru, že v konkrétním případě došlo k porušení článku 26 Paktu.

3. Individuální názor členky Výboru paní Christine Chanetové (nesouhlasný)

Rozhodnutí Výboru znamená průlom v dosavadních postojích všech mezinárodních institucí majících rozhodovací pravomoc, které doposud zastával i Výbor, jmenovitě jde o průlom do zásady subsidiarity s ohledem na pravidlo nevyčerpání vnitrostátních prostředků k nápravě.

V daném případě se před vnitrostátními soudy jednalo pouze o otázce majetkových práv – předkladatel k tamním soudům nikdy nepodal stížnost na údajnou diskriminaci.

Rozhodnutí domácích soudů, která byla Výboru poskytnuta, jednoznačně ukazují, že Výbor je první instancí, u níž se o údajné diskriminaci jedná.

Za druhé, Výbor svým rozhodnutím vytváří nebezpečný precedens, neboť vnitrostátním soudům má za zlé, že automaticky nezajišťují prostředky, jejichž prostřednictvím by bylo možno žalovat nebo se bránit v případech porušení práv zaručovaných Paktem.

Potřetí prolomuje Výbor vlastní judikaturu tím, že se zapojuje do hodnocení důkazů vnitrostátními soudy (odstavec 3.1).

A konečně, Výbor nahrazuje výklad uznávaný soudy ve státě, který je Vysokou smluvní stranou, vlastním výkladem zákonů tohoto státu. Činí-li tak, překračuje meze své působnosti stanovené Paktem a Opčním protokolem.

Zbývá jen doufat, že toto rozhodnutí Výboru zůstane výjimkou.